

EU-samarbetet i ett vägval

Vi känner alla till valresultatet i Storbritanniens folkomröstning om fortsatt medlemskap i EU. Det är däremot få som vet vad som kommer att ske härnäst. Talar vi om en "hard" eller "soft" Brexit, eller kanske ingen Brexit alls? Vid sidan av att britererna har påtagliga bekymmer med att finna tillräckligt många tjänstemän kompetenta nog för att hantera utträdet, spekulerar media kring att britererna, innan man aktiverar den numera famösa artikel 50, har mycket att vinna på att avvakta utgången av nära förestående nationella val i större länder, utgången av EU:s handelsavtal och resultaten av förslagen kring ökat försvarssamarbete.

EU-symboliken i Brexit-frågan är värd att titta närmare på. Kommer Storbritannien att splittras? Skottland är inte nöjt med utsikten av att stå utanför EU och ropen på en folkomröstning om ett självständigt Skottland hörs återigen. Dock inte från premiärminister Teresa May som markerar hårt mot det förslaget. Frågan följs med intresse från flera håll i Europa, då regioners självständighet från nationalstaten är het potatis i flera av EU:s medlemstater. Innan folkomröstningen förhandlade Storbritanniens om sitt EU-medlemskap med en rad undantag som följd. Vilka krav på undantag från gemensamma EU-avtal kommer ställas från andra medlemstater och vad betyder det för samarbetet om vi får ett "EU à la carte"? Frågorna är svåra att besvara, men redan idag kan vi se att osäkerheten ligger som en våt filt över snudd på varje tematisk fråga i EU-samarbetet medlemstaterna emellan.

Bristen på en tydlig gemensam kraft i kombination med yttre hot som globalisering, urbanisering, skillnader mellan nord och syd samt öst och väst i synsätt och värderingar, tycks hos många EU-medborgare skapa en känsla av osäkerhet och därmed en vilja att prioritera samarbeten i geografisk närhet framför internationella organisationer. Följden blir att EU-skepticismen ökar och solidariteten minskar - ett dilemma för EU, vars fundament just bygger på att ibland göra avkall på den egna vinsten och se till den större nyttan.

Frågan på allas läppar är alltså vad EU egentligen ska göra, och inte göra. Med tanke på att medlemstaterna är med och både beslutar om EU:s politik och genomför den, vore det kanske passande att snarare tala om vad EU:s medlemstater vill göra enskilt och vad de vill göra gemensamt. Positioner om lämpliga samsamarbetsformer stakas ut till höger och vänster. Ett av de mer anmärkningsvärda försöken att påverka framtida EU-samarbetet står Polens starke man Kaczyński för. Han har på sistone krävt att EU-rådets (EU-institutionen där medlemstaterna förhandlar) ordförande Tusk inte ska få förnyat förtroende för en ny mandatperiod efter 2017. Motiveringen är att Tusk inte är "särskilt patriotisk". Utspelet tolkas av många som ett sätt att destabilisera EU så att utvecklingen lättare kan påverkas i önskad riktning. En illvillig tolkning må hända, men maktbalansen i EU spelar stor roll. Med ett Storbritannien i oklar situation och förestående val i både Tyskland och Frankrike 2017 har tre tungviktares röst försvagats och därmed ruckat på stabiliteten.

EU:s budget och svensk regionalpolitik

Det är mot ovan bakgrund som posterna i EU:s långtidsbudget diskuteras. I synnerhet sammanhållningspolitiken som i hög grad bygger på just solidaritet - solidaritet att hjälpa mindre utvecklade regioner, men även att ta sin del av bördan av till exempel migrationsströmmarna. Hotbilden mot den framtida sammanhållningspolitiken är välkänd och [beskrevs i det förra Brysselbrevet](#). Det är därför mycket bra att Sveriges regioner tar aktiv del i debatten både på den internationella och nationella arenan. Småland-Blekinges Brysselkontor har nu avslutat sitt uppdrag i ett gigantiskt europeiskt lobbyinitiativ där vi koordinerade den svenska insatsen och ingick i den europeiska ledningsgruppen. I slutändan samlades 245 regionala och lokala organisationer bakom en politisk deklARATION som representerade 72% av EU:s invånare och som överlämnades till EU-institutionernas ordförande den 28 september. Hela Sverige, utom Stockholms län, skrev under. Detta var sannolikt en av de större lobbykampanjerna någonsin i Europa!

Europeiska regionala politiker vid ceremonin i Bryssel 28/9

Deklarationen riktade sig inte bara till EU-institutionerna, utan har även betydelse för att tillvarata regionernas roll i respektive land. I linje med detta har Småland-Blekingesamarbetet gått vidare med en gemensam debattartikel, underskriven av regionernas/ regionförbundens fyra ordförande, publicerats i [Dagens Samhälle: Bucht, dags att backa upp regionerna!](#) Artikeln kommer lägligt då Sveriges regering ännu inte tagit fram en position. Historiskt sett har Sverige bland annat förordat en minskad EU-budget, särskilt minskade medel till sammanhållningspolitiken till rikare regioner som Sveriges, samt ökad fokus på forskning och innovation. För att kunna utföra det regionala uppdraget behöver regionernas intressen tillvaratas och spelreglerna klargöras.

EU:s budget och forsknings- och innovationspolitik

Redan 2012 påtalade OECD att Småland-Blekinges näringsliv behöver ta steg uppåt i näringslivskedjan. Ett ökat understöd för europeiska forsknings- och innovationsprogram stöds därför sannolikt av många. Precis som debatten om den framtida sammanhållningspolitiken har börjat, pågår en liknande, men inte lika uppmärksam, diskussion om efterföljaren till EU:s program för forskning och innovation, *Horisont 2020*. Man slås ofta av den stora enigheten kring nyttan av att satsa EU-medel på detta område. Av denna anledning är det intressant att diskussionerna om inriktningen på det framtida programmet tycks begränsas till budgetstorlek och justeringar för förenkling och effektivitet. Viktigt utan tvekan, men inriktningen i stort borde vara brännhet.

En viktig fråga för Småland-Blekinge är programmets fokus på *excellens* som skulle kunna beskrivas som att man vill stödja de bästa idéerna i de framgångsrikaste miljöerna. Enigheten kring excellensbegreppet är stark, men samtidigt erkänner EU-kommissionen att EU-medlens lejonpart går till ett ytterst begränsat antal större aktörer. Det betyder i realiteteten att Småland-Blekinges aktörer inte kommer med i tillräckligt många EU-finansierade samarbeten för att vår kompetens ska tillvaratas och utvecklas tillsammans med andras. Ändå är just detta en betydande komponent för att vårt område ska kunna klättra i näringskedjan som OECD pekade på. Det finns fler frågor vi kan ställa oss: Måste excellens vara knutet till en eller få aktörer, eller

kan excellens utgöras av en regions samlade kompetens? Hur understödjer vi förresten goda projekt som inte betecknas som excellenta, men som har goda förutsättningar för användbarhet? Vad kostar det samhället att inte öka programmets fokus på kvinnors deltagande i programmet? Eller hur reagerar vi på att ledande forskningsinstitut i Europa ifrågasätter om det är effektivare att samarbeta vid sidan av Horisont 2020 eftersom andelen som får sina ansökningar godkända många gånger är låg?

Till våren tar EU-parlamentet fram ett betänkande kring frågan, medan medlemsstaternas reaktion kan förväntas först när EU-kommissionens förslag ligger på bordet. Fram till dess är det inte otroligt att det, parallellt med vår lärosätesrepresentation i välfungerande referensgrupper, finns anledning att vi på regional och lokal nivå engagerar oss ytterligare och påverkar vår nationella nivå – precis som vi gör för att tillvara ta våra intressen i frågan om sammanhållningspolitiken.

Småland-Blekingesamarbetet levererar på hemmaplan

Få ämnen låter sig klassificeras som EU-frågor. Snarare talar vi om arbetskraftskompetens, infrastruktur, avfallshanering, bostäder, etc. Frågor vi arbetar med på lokal, regional och nationell nivå. Det vilar alltså ett ansvar på Småland-Blekinges huvudmän att applicera informationen från Bryssel i sin ordinarie verksamhet. Här följer några exempel på viktiga områden där Småland-Blekinges huvudmän föredömligt inlett samarbeten denna höst:

- *Arbetskraftsmatchning*: Ett projekt som syftar till att tillvarata nyanländas kompetenser på arbetsmarknaden
- *Bredbandsutbyggnad med hjälp av finansiella instrument*: En förstudie som syftar till att utreda möjligheterna för att fler i vårt område ska nås av bredband med hjälp av EU:s nya finansieringsverktyg
- *OECD*: 2012 genomförde OECD en studie över våra fyra län. Nu följer vi upp resultaten

Vid sidan av dessa områden samarbetar huvudmännen i utredningar om smart specialisering, infrastruktur, kompetensförsörjning, med mera. Småland-Blekinge levererar!

Småland-Blekinge + Halland = SANT

Nu är det klart, från och med 2017 går Region Halland med i Småland-Blekingesamarbetet. Region Halland kompletterar våra nuvarande huvudmän väl och tillför både kompetenser och engagemang. Dessutom kommer vår röst väga tyngre både i Bryssel och i Sverige – vi talar med fler än 1,2 miljoner invånare i ryggen. Varmt välkommen Region Halland!

EU-kommissionen om glögg och skogsavverkning

(Katarina Areskoug Mascarenhas, chef för EU-kommissionens kontor i Stockholm): ”Till slut några ord om två EU-myter som vi fick bemöta förra veckan. Nej, EU har inte infört nya regler för glöggen. Vi kan i lugn och ro se fram emot glögg och pepparkakor som vanligt. Det finns inte heller några planer på att EU ska införa avverkningstak för den svenska skogen. Däremot måste Sverige och alla andra medlemsländer, som en följd av Parisavtalet, lägga fram en nationell skogsbruksplan för att säkerställa att utsläpp och upptag från skog, jordbruk och annan landanvändning är i balans.”